

L'art en vers de dos poetes

JORDI CERVERA

POESIA

Esther Albert, *Ariadna o el senyor Q.* Col·lecció Arts & Vers. Muntaner Editors. Barcelona, 2001.

Joan Argenté, *Obres poètiques.* Col·lecció Arts & Vers. Muntaner Editors. Barcelona, 2001.

Dos poemaris ben diferents i estranyament complementaris per inaugurar una col·lecció dedicada al gènere, un luxe poc corrent en els temps de concentració i desaparició que funcionen avui dia i que, a més, s'arrodoneixen amb una posada en escena força cuidada i brillant amb dissenys actuals a càrrec d'Enric Jardí que fan que els llibres d'entrada funcionin molt bé com a objecte visual, que sempre és important, i que casin a la perfecció amb el títol que presideix la nova col·lecció *Arts & Vers*. El motiu de concedir a aquests dos autors l'honor d'obrir el foc també resulta, si més no, força curiós. Tots dos van ser inclosos en una antologia editada pel Col·legi d'Advocats de Barcelona i dedicada als que comparteixen o habien compartit l'exercici del dret amb el fet molt menys prosaïc de crear la poesia. El resultat és una iniciativa que, com a mínim desperta curiositat, ja que a l'edició acurada s'hi sumen uns textos brillants i sense fissures, en un intent de crear una col·lecció personal i ambiciosa en què el fil narratiu de la poesia recupera el seu antic esplendor sense renunciar als processos innovadors de la matèria.

REFERENTS ACTUALS

Deixant de banda, doncs, els aspectes més visuals i entrant al món dels continguts, que al cap i a la fi és el que compta, *Ariadna i el senyor Q.*, la primera obra d'Esther Albert, que en una lectura radiofònica li va valer fins i tot la possibilitat impensada de convertir-se en actriu teatral a mans d'un conegut director, és una obra fresca, directa, jove i plena de referents actuals. L'amor, emboscats als fils d'Internet, s'acaba mostrant com el company ideal d'una bogeria a dues bandes on el tot o res és clau, imprescindible, gairebé vital. Carregat d'emocions i de devocions, el poemari d'Albert s'entreté a dibuixar amb minuciositat d'orfebre –o d'enamorat– la necessitat d'estar lligat a algú, sobretot quan aquest algú es mostra capaç de transitar per universos tan dispars com un Matisse, la música de *Blade Runner*, la li-

Imatge d'arxiu del poeta i advocat Joan Argenté, que acaba de publicar 'Obres poètiques'

teratura de Kundera, els versos de Petrarca i la poesia mediterrània de Kavafis, amb seguretat i tendresa.

És el vertigen caòtic de la gran urbs que xucla o el bullici petit i apamat de les Festes de Gràcia; és un instant irrepitible o un aplec de jocs de mirades que canvien i que adopten tota mena de formes i opcions; és la solitud serena de l'illa de Buda o el moment àlgid de demanar el desig de tota una vida per gaudir dels sons màgics de Jean Garbarek

en companyia, una mena de paradís sense opcions. És també, deformació professional inevitable, *l'iter criminis*, la prescripció o la roda de reconeixement. Tot pren dimensió poètica, i a mans d'Esther Albert, acaba sent un punt més d'aquesta suma de petits o grans detalls que es converteixen en narrativa poètica, en la seducció real de les imatges.

De la seva banda, Joan Argenté és tot al contrari. També advocat, es tracta d'un au-

tor experimentat, conegut i amb un bagatge que es podria resumir perfectament amb pinzellades com ara la seva inclusió en *l'Antologia poètica universitària del 1950* o els premis de poesia Salvat Papasseit del 1959 i Carles Riba del 1975 i el de traducció teatral Josep Maria de Sagarra del 1981. *Obres poètiques* és, en aquest cas, una oportunitat d'or per donar un cop d'ull a una bona part de la seva producció poètica, prologada per Jordi Maluquer i que va re-

presentar un trencament important en la manera d'entendre la concepció poètica en català durant els anys seixanta. S'esberla d'una manera o altra la lírica dels clàssics silenciats i la d'Argenté agafa una volada especial amb la seva capacitat peculiar per narrar detalls, per reviuire indrets i per comunicar una manera minimalista, íntima i personal de veure el món. A partir d'aquí, combinant l'exercici del dret amb el plaer de la literatura, va sorgint una ben trenada obra poètica que es manté estranyament fidel als orígens, evolucionant, però sense perdre de vista un estil directe que combina la descripció pausada d'indrets o de sensacions amb trets a boca de canó que posen de manifest les contradiccions de la vida, les realitats socials o els buits de l'ànima. En poemaris posteriors, que es poden qualificar sense por a l'error de molt més experimentals i arriscats, con-

tinua viva aquesta percepció de l'entorn dels primers treballs i es forma una sòlida barreja d'innovació i classicisme, el seu classicisme, és clar, que arrodoneix un volum dels que sempre són ben rebuts, ja que representen tenir a l'abast de la mà la producció, o el que és el mateix, la manera de concebre la vida, d'un autor dels que cal reivindicar sense vergonya, i res millor per fer-ho que conèixer la globalitat del seu treball.

NARRATIVA

Josep Lluís Badal, *La casa sense ombra. Quinze contes.* Proa. Barcelona, 2001.

El primer llibre de relats de Josep Lluís Badal és una obra madura, sòlida, lluny del bricolatge de les obres primerenques, amb un domini excepcional de la llengua, als antípodes de les estètiques de l'economia i de la figuració moral urbana. Recordo que quan vaig llegir *La casa sense ombra* vaig pensar de seguida que l'autor havia casat, en un català impecable, Juan Rulfo i Mercè Rodoreda. L'eixutesa dels caràcters que tan bé va saber descriure el mexicà i la fascinació pels detalls (objectes, referències de la naturalesa) que poblen les obres de l'escriptora catalana i que, com les peces d'un gran mirall trencat, reflecteixen bocins reveladors de la psicologia dels seus personatges.

"Asseguda en un cafè, aquella ombra sense ombra

fumava infinitament l'últim narguil amarg i bevia l'últim te amb sucre. El cambrer portava un nou narguil i una altra tassa, però la lluna sortia, creixia i minvava com una bufeta de marrà moltes vegades, i mai no arrencava una escata d'ombra del que un dia va ser Hashim". El fragment no ha estat pres d'un llibre de Mahfuz, sinó d'aquest mateix que comento. A Badal se l'endú de ple el desig de contar històries: de contar i de comptar-ne. Com a l'esmentat Mahfuz, com a Rafik Schami, com a l'Atxaga d'*Obabakoak*. ¿Què hi fa que els pretextos dels seus relats es dissolguin dins el magma de la llengua, que quedin engabiats per la lava de l'estil? Llegint els contes de Badal us perdreu: vull dir que no cal que us escarrasseu a seguir les passes de la vella devota Satrusta –que tocava les pan-

xes de fusta de sant Josep– per mirar de desentranyar-ne el misteri; ni cal tampoc voler esbrinar més del que es diu sobre un presumpte oncle-avi del mateix autor que va conèixer Josep Carner a la primavera del setanta. L'autor se'n mig desentén, dels arguments; enreda els fils, ens du d'una cosa a una altra; els seus textos fan tot l'aspecte d'un basar atapeït. Badal té el do de fer-nos passar avall un artifici molt complex: la llengua dels seus contes, modulada, plena de matisos, recolza el cul en l'oralitat però té els dos peus en una terra diferent: la dels productes cultes, la de les realitzacions exquisides.

COM TALLES DE FUSTA

Els personatges més grotescos, més rudes, adquireixen en aquests relats una solidesa de talla de fusta. Els detalls

s'eleven a categoria: una bateria feta amb pots de Dixan, les estufes Fagor, una bengala amb què es dibuixa un 8 i després una Z...

La propensió al monòleg interior disputa amb una gran capacitat descriptiva. Badal explica la llum que va evolucionant damunt d'una façana. Dreça ponts entre coses microscòpiques i coses molt més grans ("a la superfície arribada del llac un núvol negre s'ha escampat com una taca d'oli sobre el vinagre de l'escarola"). Exulta descrivint un codonyer "a pocs metres de l'aigua, [que] fa vora a un camí vertebrat de gram amb una o dues motes rosses, que són esfagnals". Els que tinguin una idea massa estreta del gènere del relat, val més que se n'abstinguin, de prendre aquest llibre. Als que els agradi la literatura, que vagin de dret a comprar-lo.

Contes amb ombra

JORDI LLAVINA